

Η ΑΓΙΟΓΡΑΦΙΚΗ ΕΚΘΕΣΙΣ

Ἦτο ὠραῖος καιρός. Ὁ βορρᾶς εἶχεν ἀποξηράνει διὰ νυκτὸς τὸν πηλὸν καὶ εἰς τὸ φῶς τοῦ πρωϊνοῦ ἡλίου ἔβρισθον κόσμου αἱ ὁδοί. Σχεδὸν μετενέουν διότι ἐν τοιαύτῃ ἡμέρᾳ μετέβαινον εἰς τὸ Ζάππειον, τὸ ὁποῖον ἐφανταζόμεν γεμάτον ἀπὸ ἐπισκεπτῶν, ἀφ' οὗ, τὸ ὁμολογῶ, ποτὲ δὲν ἀπέκτησα τὴν δύναμιν νὰ προσηλωμαι εἰς ὄψυχα ἐκθέματα, ὅπως μερικοὶ ἀρχαιολόγοι, ὅταν γύρω μὲ περιστοιχιζώσιν ἄλλα ἔμψυχα, πολυθρόνα καὶ ὠραῖα... Οἱ φόβοι μου ὅμως ἠλέγχθησαν μετ' ὀλίγον κενοί. Τοῦ μεγάρου αἱ αἴθουσαι ἤσαν πλήρεις φωτὸς καὶ ἐρημίας. Τὰ βήματα τῶν ὀλίγων, τριῶν ἢ τεσσάρων μόλις ἐπισκεπτῶν, ἐπολλαπλασιάζοντο ὑπὸ τῆς ἐλευθέρας ἠχοῦς, ἀντελαλεῖτο δὲ διάτορος καὶ ἡ φωνὴ ἐνὸς γέροντος παραξενιάση, φυλάσσοντος ἐκεῖ εἰς τὴν εἴσοδον. Δὲν θέλω ὅμως ν' ἀποδώσω εἰς ἀδιαφορίαν πρὸς τὰ καλὰ τὴν ἀπλήν ταύτην σύμπτωσιν. Μ' ἐπληροφόρησαν ὅτι πολὺς καὶ καλὸς κόσμος ἐπεσκέφθη μέχρι τοῦδε τὴν Ἐκθεσιν, ἂν δὲ σήμερον τὴν πρωϊάν ἢ κίνησις ἦτο ἠλαττωμένη... τὴν τὸ καλλίτερον δι' ἐμέ.

Μεταξὺ τῶν ὀλίγων αὐτῶν ἐπισκεπτῶν ὁ μᾶλλον ἐνδιαφέρων ἦτο κύριός τις, τοῦ ὁποῖου ἐξ ἀσυγγνώστου ἀμελείας δὲν ἐφρόντισα νὰ μάθω τὸ ὄνομα, ὑψηλὸς, μὲ στιλπνὴν κυλινδρικὸν πῖλον, λευκὴν γενειάδα καὶ πολὺ ζωηροῦς ὀφθαλμοῦς. Τὸν συνήντησα εἰς τὴν τρίτην αἴθουσαν. Φαίνεται ὅτι αἱ ποικίλαι ἐντυπώσεις, τὰς ὁποίας τῷ ἐγέννη ἢ θεὰ τῶν μεγαλοπρεπῶν παραστάσεων τοῦ Θεϊοσίου, ἐγαργάλιζον φοβερὰ τὴν γλώσσάν του καὶ ἐζήτηε ἐπιμόνως εὐκαιρίαν νὰ ὁμιλήσῃ. Δὲν ἤξεύρω πῶς καὶ διατί ἐγὼ τῷ ἐφάνην καταλληλότερος διὰ τὴν ἀνάγκην του καὶ ἰδοὺ μετ' ὀλίγον ἐπιστρέφει καὶ εὐρίσκεται πλησίον μου. Στοιχηματίζω ὅτι τὸ ἔακαμεν ἐσκεμμένως, διότι τὴν εἰκόνα, τὴν ὁποίαν ἐβλεπα ἐγὼ κατ' ἐκείνην τὴν στιγμήν, ἐκεῖνος τὴν εἶχεν ἤδη περιεορασθῆ. Ἦρχισε μὲ ὕψος ἀδιάφορον, μὲ μίαν παρατήρησιν στερεότυπον εἰς τὰς Ἐκθέσεις.

— Καλέ, ἴδω-μέσα θέλει κανεὶς νὰ ἐξοδεύσῃ μίαν ἡμέραν ὀλόκληρον καὶ νὰ μὴ του φθάσῃ γιὰ νὰ τὰ ἰδῇ ὅλα καθὼς πρέπει.

— Πραγματικῶς! ἀπήντησα στρεφόμενος μὲ περισσοτέραν τῆς συνήθους μου προθυμίας. Ἰσαῖσα ἐπρομηθεύθηκα ἕνα εἰσιτήριο διαρκές καὶ

σκοπεύω νὰ ἔλθω κάμποστες φορὲς διὰ νὰ ἐννοήσω τὰς λεπτομερείας. Μὲ τὴν πρώτῃν ἐπίσκεψιν δὲν συλλαμβάνει κανεὶς παρὰ γενικότητας. Δὲν εἶν' ἔτσι;

Προσεποιήθη ὅτι δὲν ἐνόησε τί τῷ ἔλεγα καὶ ἤρχισε νὰ μου κάμῃ τὸν μισοκακόμοιρον.

— Σὰς παρακαλῶ, τί εἰκόνα εἶν' αὐτή; μὲ ἠρώτησε. Ἴδετε ποῦ ἔχετε πρόχειρον τὸν κατάλογον... 38 ἀριθμὸς.

— Ἦ ἐπὶ τοῦ Ὄρους Διδασκαλία.

Ἐκίνησε τὴν κεφαλὴν.

— Γιὰ φαντασθῆτε τί κόπο νὰ τον ἔκαμε αὐτὸς ὁ ζωγράφος, γιὰ νὰ κάμῃ τόσες εἰκόνας... πόσον καιρὸς ποῦ ἐξώδευσε!...

— Ὅχι δὰ καὶ πολὺ, τῷ εἶπα. Αὐτὰ εἶνε τὰ πρῶτα σχεδιαγραφήματα μὲ ἄνθρακα καὶ αὐτὴ ἢ χονδροεργασία δὲν ἀπαιτεῖ πολὺν καιρὸν.

— Δηλαδή ὡς πόσῃ ὥρᾳ λέτε ὅτι θέλει νὰ γραφῇ αὐτὴ ἢ εἰκὼν;

— Δύο - τρεῖς ὥρας ὑποθέτω.

— Διὰ ν' ἀντιγραφῇ... Ἀλλὰ ὅταν γίνεται πρωτότυπος ἐργασία;

— Ναι, βέβαια, περισσότερον. Ἀλλὰ ὁ Θεῖος, ξεύρετε, δὲν εἶνε καὶ πολὺ πρωτότυπος. Δὲν ἀπεμακρύνθη διόλου ἀπὸ τὰς παραδεδεγμένους βυζαντινὰς παραστάσεις τῶν ἱερῶν θεμάτων. Δὲν ἐπρωτοτύπησε παρὰ εἰς μερικὰς εἰδικότητας.

— Νομίζετε; μοὶ εἶπεν ὁ γηραιὸς κύριος μὲ μειδίαμα δυσπιστίας. Βλέπω ὅτι τρέχετε εἰς τὰς κοίσεις σας. Αὐτοῦ τοῦ καλλιτέχου τὸ ἔργον δὲν εἶνε πρωτότυπον; Καὶ πιστεύετε ἀληθινὰ ὅτι αἱ ἀγιογραφαὶ του δὲν ἔχουν διόλου ἀνωτέραν ἀξίαν ἀπὸ τὰ βυζαντινὰ τερατουργήματα, ποῦ βλέπομεν συνήθως εἰς τὰς ἐκκλησίας μας;

— Δὲν εἶπα αὐτό...

— Βλέπετε συχνὰ πρόσωπα τῶσον ἐκφραστικὰ, ἀγγέλους τῶσον ὠραίους, ἐνδύματα τῶσον τεχνικὰ, παραστάσεις τῶσον λιτὰς καὶ ἐξοχμένας! Γιὰ ἰδέτ' ἐκεῖ! γιὰ ἰδέτ' ἐκεῖ!

Καὶ μὲ κίνημα ἐνθουσιασμοῦ, δυσκόλως πλέον συγκατομένου, ἐξέτεινε τὴν χεῖρά του ἕνα γύρω καὶ μοὶ ἔδειξε τὸν Εὐαγγελισμόν, τὴν Θυσίαν τοῦ Ἀβραάμ, τὴν ἐν Δρυὶ τῇ Μαμβοὶ φιλοξενίαν καὶ τὰ ἄλλα τῆς αἰθούσης ἐκεῖνης σχεδιαγραφήματα.

Δὲν ἀπήντησα τίποτε ἀντίθετον καὶ ὅπως τὸν

εἶδα διατεθειμένον, τὸν ἄφησα νὰ με ξεναγήσῃ ἀνὰ τὰς αἰθούσας. Ὁ κατάλογος, τὸν ὅποιον ἐκοράτουν, μοὶ ἀπέδειξαν ὄλως περιττός, διότι ὁ γηραιὸς κύριος ἐγνώριζε κάλλιστα καὶ τὰς παραστάσεις τῶν εἰκόνων καὶ τὴν ἱστορίαν ἐκάστης μᾶλλον ἢ ἦττον λεπτομερῶς. Ἐξ ἄλλου ἐφαίνετο ἄνθρωπος di tutto. Ἐχαριεντίζετο, εὐφυλόγει, ἐλογικεύετο, ἐνεθουσία, διὰ συχνῶν καὶ ὠναιοτάτων μεταπτώσεων. Ἐγνώριζε τέχνην, ἐπιστήμην, ἱστορίαν, φιλολογίαν, καὶ δι' ὄλων νάρτῃ τὴν ὁμιλίαν του. Μοὶ εἶπεν ὅτι τὰ δύο θρησκευτικὰ εἰδύλλια, οἱ Ἄγγελοι οἱ παραλαβόντες τὴν ψυχὴν παιδίου καὶ οἱ Ἄγγελοι οἱ ὑποδεχόμενοι αὐτὴν — πρὸ πάντων τὸ πρῶτον — εἴκουν περισσότερον ὄλων τὴν προτίμησίν του. Μ' ἐβεβαίωσεν ὅτι εἶνε ἀξιοθαύμαστος ἡ Δευτέρα Παρουσία, διὰ τὴν ἀνάπτυξιν ἐκτάκτου πρωτοτυπίας ἐπὶ σχεδίου δεδομένου, μοὶ ἐπέστησε δὲ ἰδιαιτέρως καὶ ἐπὶ ἄλλων τινῶν τὴν προσοχήν, ἐπὶ τῆς Σαμαρίτιδος, ἐνθυμούμαι, τῆς Εἰσόδου εἰς Ἱεροσόλυμα καὶ τῆς Μαρίας τῆς Μαγδαληνῆς. Ὡς ἐν ἐπιλόγῳ κατόπιν μοὶ ἀνέπτυξε τὴν ἀκόλουθον, ἀρετὰ παράδοξον θεωρίαν :

— Ἡ τέχνη δὲν εἶνε ἄλλο, μοῦ ἔλεγε, παρὰ ἡ αἰσθητὴ παράστασις τοῦ ἀληθοῦς. Ἡ ζωγραφικὴ δὲν εἶνε ἄλλο, παρὰ ἡ ἀντιγραφή τῆς φύσεως. Ὅσον πιπτοτέρα εἶνε ἡ ἀντιγραφή, τόσον ἡ ζωγραφία ἔχει μεγαλύτεραν ἀξίαν. Ἡ ἰκανότης, ἡ ἰδιοφυΐα περὶ τὴν μίμησιν, τὴν ὁποίαν ὑπονοοῦμεν περὶ ἐνὸς ζωγράφου εἰς τὴν θέαν τῆς εἰκόνας του, ἀξιάκει τὸ ἐκ τοῦ παριστανομένου θέλητρον καὶ κατὰ τοῦτο μόνον ἐγὼ νομίζω ὅτι ἡ τέχνη ὑπερβάλλει τὴν φύσιν. Τὰ ἄλλα τὰ ὅποια λέγουσιν οἱ ἰδεολόγοι αἰσθητικοὶ περὶ ἰδανικοῦ, περὶ διορθώσεως τῆς φύσεως, περὶ ἐνάρξεως τοῦ ἔργου τῆς τέχνης ἐκαὶ ὅπου παύει ἡ μίμησις καὶ ἄλλων τοιούτων πολλῶν, εἶνε φλυαρίαι παρελθούσης ἐποχῆς, παρεξηγήσεις αὐτῆς τῆς οὐσίας τῆς τέχνης. Ἀλλὰ νὰ μὴ νομίζετε, ἂν παραδέσθε ὅσα σὰς εἶπα, ὅτι αἱ πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν μας εἰκόνας δὲν εἶνε ἔργα τέχνης, ἐπειδὴ τάχα δὲν εἶνε παραστάσεις τοῦ ἀληθοῦς. Βλέπετε πόσον κλίνω εἰς τὴν σημερινὴν πραγματικὴν σχολήν, ἀλλὰ δὲν συγχύζω τὸ ἀληθὲς με ὅ, τι λέγομεν συνήθως π ρ α γ μ α τ ι κ ὄ ν. Ὅχι. Ἡ ἁγιογραφία ἀνήκει εἰς ἰδιαιτέρον εἶδος τῆς γραφικῆς, τὸ ὅποιον ἴδιδει ὡς πιπτοπολὺ αἰσθητὴν ὑπόστασιν, μορφήν, εἰς τὰ πλάσματα τῆς φαντασίας. Αὐτὸ εἶνε ἡ βᾶσις του καὶ δι' αὐτὸ εἰμποροῦμεν νὰ το ὀνομάσωμεν ἰδανικόν. Ἀλλ' ἂν ἐν πλάσμα τῆς φαντασίας εἶνε κάτι τι ὑπάρχον καὶ ὡς τοιοῦτον ἀληθές, ἡ αἰσθητοποίησίν του βέβαια ἀνήκει εἰς τὴν τέχνην. Παρατηρήσατε τὰ ἁγιογραφήματα τοῦ Θεοφάνους. Ἀπολύτως εἶνε ἀληθῆ ὅσον εἶνε ἡ Ἰουδαϊκὴ καὶ ἡ Χριστιανικὴ θρησκεία. Ἀλλὰ σχετικῶς, ὡς ἀποτυπώσεις μόνον τῶν πλασμάτων τῆς χριστιανι-

κῆς φαντασίας, δὲν σὰς φαίνονται ἀμίμητα καλλιτεχνήματα ; Δὲν φαντάζεσθε ἄρα γε ὅτω πῶς τὴν Δευτέραν Παρουσίαν ; Δὲν σὰς ἰκανοποιεῖ ἐντελῶς ἡ ἔκφοσις τοῦ προσώπου τοῦ Ἐωσφόρου ; Δὲν εἶν' ὁμοία μ' ἐκείνην, τὴν ὁποίαν ἀναπλάττετε ἐν ἐκστάσει ἡ φυσιογνωμία τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ ; Δὲν σὰς φαίνονται πραγματικῶς ὑπερκόσμια ὄντα οἱ Ἄγγελοι αὐτοὶ ; Δὲν αἰσθάνεσθε εἷνα ἀκούσιον τόμον ἀλλὰ καὶ μίαν μυστικὴν παρηγορίαν ἐπὶ τῇ θέᾳ τοῦ Παντοκράτορος ; Ἴδου ὅ, τι συνέλαβεν ἡ φαντασία τοῦ Χριστιανοῦ προσλαμβάνον ἐνώπιόν του σάρκα καὶ ὄστα. Οἱ οὐρανοὶ, ὅχι οἱ οὐρανοὶ τῆς ἐπιστήμης ἀλλ' οἱ τῆς θρησκείας, ἀνοίγονται διὰ τῆς χειρὸς τοῦ καλλιτέχου πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν σας. Θαυμάσατε τὸ ἔργον αὐτὸ τῆς τέχνης, καὶ διὰ νὰ συμπληρώσετε τὸν θαυμασμόν σας προσθέσατε καὶ τὸ ἀληθὲς πραγματικὸν στοιχεῖον τὸ ἐνυπάρχον εἰς τὴν τέχνην αὐτήν. Οἱ θεοὶ καὶ οἱ ἄνθρωποι ἀναστρέφονται μετ' ἀλλήλων. Παρατηρήσατε τὰς ἀνατομικὰς γραμμὰς, τὰς πτυχώσεις, τὰ συμπλέγματα, τὰς στάσεις, τὰ χαρακτηριστικὰ καὶ τὴν ψυχολογίαν τῶν ἐκφράσεων, μεθ' ὅλην τὴν ἰδιαιτέραν ἀλλὰ μεγαλοπρεπῆ τεχνοτροπίαν, τὴν ἐπικρατοῦσαν ἀνόθευτον εἰς τὰς εἰκόνας. Ὅτω πῶς δὲν πιστεύω νὰ ὑποβιάσετε τὸ ἔργον τοῦ Θεοφάνους.

— Ὅχι, ἀπήνησα. [μὴ φοβεῖσθε· δὲν εἶμαι διόλου ἀποκλειστικὸς. Ἡ ἰδέα τῆς Χριστιανικῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἐταιρίας μοὶ φαίνεται μάλιστα συνετὴ καὶ λαμπρά. Ἡθελοῦν πολὺ γοήγορα νὰ συστηματοποιηθῇ ἡ μελέτη τῆς γνησίας Βυζαντινῆς Τέχνης, ν' ἀναστηθῇ ἐπὶ νέων καλλιτεχνικῶν βάσεων καὶ νὰ ἐξορισθῶν πλέον διὰ παντὸς τὰ βαναυσουργήματα, οἱ τερατώδεις Ἀρχαγγελοὶ καὶ αἱ ἀθλητικαὶ Παναγίαι, τοῦ διώχονον ἀπὸ τὰς ἐκκλησιαστικὰς ἀπίστους καὶ πιστοῦς.

Ἡ περιπλάνησις μαζὶ καὶ ἡ ἐπισκόπησις ὑπῆρξε μακρόωρος. Μόλις ὅταν ὁ βαρὺς γειτονικὸς κώδων ἐσήμανε μεσημβρίαν, ἐνεθυμήθημεν ὅτι ἔπρεπε ν' ἀπέλθωμεν. Ἐν ᾧ ἐξηρχόμεθα ἤρωτησα τὸν ὑποχρεωτικὸν κύριον τί ἐφρονοῖτε καὶ περὶ τῆς συλλογῆς τοῦ κ. Πασπάτη ὡς καὶ περὶ τῶν ἀρχιτεκτονικῶν σχεδίων τοῦ κ. Λαμπάκη, τὰ ὅποια ὁμῶς πολὺ ὀλίγον νύκακρήσαμεν νὰ ἴδωμεν.

— Δὲν εἶνε πλέον ὥρα δι' ὁμιλίαν, μοὶ εἶπε. Τὸ ἔργον τοῦ Θεοφάνους μὰς ἀπερρόφησε, καὶ αὐτὸ εἶνε μία ἀπόδειξις, νομίζω, ὅτι αἱ συλλογαὶ αὐταὶ δὲν εἶχον ἐδῶ θέσιν.

Ἐκλίνα, ὅχι καὶ με πολλὴν δυσκολίαν, νὰ συμφωνήσω μαζὶ του ὡς πρὸς τὸ τελευταῖον τοῦτο, καθὼς ἐν μέρει ὡς πρὸς τὰς ἰδέας του περὶ τῶν εἰκόνων τοῦ Θεοφάνους — ἐκτὸς ἂν πρέπη νὰ ἐπιφυλαχθῶ μόνον ὡς πρὸς τὰς μικροτέρας ἐκείνας, τὰς τοποθετημένας ὑψηλὰ-ὑψηλὰ ἐπὶ τοῦ τοίχου,

τὰς ὁποίας δὲν εἶδα καθόλου καὶ ἀγνωσῶ, διότι οἱ ὀργανωταὶ καὶ κοσμητορες τῆς Ἐκθέσεως δὲν ἔλαβον διόλου ὑπ' ὄψιν των, τὰς ἀνάγκας τῆς μυωπίας.

ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ ΞΕΝΟΠΟΥΛΟΣ

Ἐν Κερκύρα σεβαστὸς φίλος τῆς Ἐστίας κ. Ἰάκ.
Πολύλλας εὐμενῶς ἀνεκοίνωσε τὰ ἑξῆς :

ΑΠΑΝΤΗΣΙΣ ΕΙΣ ΤΗΝ ΦΑΡΜΑΚΩΜΕΝΗΝ ὑπὸ τοῦ Κόμ. Γ. Κ. Ῥώμα

Ὅταν μὲ ἄλλους φίλους τοῦ ἀειμνήστου Σολωμοῦ ἀνέλαβα τὸ ἔργον νὰ τακτοποιήσω τὰ ὑπάρχοντα σχεδιάγραμματά του, μοῦ ἐστάλη ἀπὸ Ζάκυνθον τὸ ἐξῆς ποιημάτιον, διὰ νὰ δημοσιευθῇ ὡς παράρτημα εἰς τὰ *Εὐρισκόμενα* τοῦ Σολωμοῦ. Αὐτὸ τότε δὲν ἐγένετο διὰ λόγους τυπογραφικούς.

Νομίζω ὅτι ἡ Ἀπάντησις, ἄδολον καὶ αἰσθηματικώτατον ἀντιζώνημα τῆς *Φαρμακωμένης*, δύναται νὰ ἔχῃ τόπον, ὡς φιλολογικὸν ἀνεκδότονον, εἰς τὰς στήλας τῆς Ἐστίας.

Καθὼς βλέπετε, ὁ Κ. Ῥώμας εἰς τὴν νεότητά του ἦτον πιστὸς ὁπαδὸς τοῦ γλωσσικοῦ συστήματος τοῦ μεγαλοφυοῦς συμπατριώτου του κατόπιν, ὡς γνωστὸν, τὸ ἐγκατέλειψε διὰ νὰ στιχουργήσῃ εἰς τὴν καθαρεύουσαν. Ἰσως ὅπως συμμορφωθῇ μὲ τὴν τότε γενικὴν περὶ γλώσσης γνώμην τῶν λογίων τοῦ ἔθνους. Ἀλλὰ το αὐτὴ τι διαφωνία πρὸς τὸν Σολωμὸν δὲν ἐψύχρανε τὴν ἀρχαίαν φιλίαν των, καὶ περὶ τούτου μαρτυρεῖ ὁ ἐξῆς περιεργὸς διάλογος.

Ὁ Ῥώμας, πρὶν ἢ δημοσιεύσῃ τὴν *Καλύβην*, ἠθέλησε νὰ τὴν ἀναγνώσῃ τοῦ Σολωμοῦ, ἀλλὰ ὁ εὐφύεστατος φίλος του τὸν ἐσταμάτησεν εὐθὺς εἰς τὸν πρῶτον στίχον

Ἐ Καλύβη πτωχότατη,

καὶ τοῦ εἶπεν. « Ἀρχίζεις μὲ λάθῃ γραμματικῆς — «Καὶ ποῖα ;» τὸν ἐρώτησε μὲ ἀπορίαν ὁ Ῥώμας. — «Γράφε ὄχι *Καλύβη* ἀλλὰ *Καλύβα*, ὄχι *πτωχότατη* ἀλλὰ *φτωχότατη*. Ἄλλοτε (τοῦ ἐπρόσθεσεν ὁ Σολωμὸς) εἰς τὴν νεότητά μας εἶχες ἀρχίσει αὐτὸ τὸ ποίημα πολὺ ὀρθότερα, πολὺ ὀραιότερα, μὲ τὸν στίχον :

Ἐ φτωχότατο Καλύβη

— « Ἀλλὰ » εἶπεν ὁ Ῥώμας « ἠθέλησα νὰ ἀνοψώσω τὴν γλώσσαν ».

Ἐννοεῖται ὅτι μὲ αὐτὸ ἔπαυσε καὶ ἡ συζήτησις καὶ δὲν ἐπροχώρησεν ἡ ἀνάγνωσις τῆς *Καλύβης*.

Ἐν Κερκύρα 6 Νοεμβρίου 1891. I. Π.

Ἐ Διονύσιε μου, ὦ φίλε μου, πόσα
δάκρυα κάνεις καὶ χύνω θερμιά,—
Ὅταν ἄκουσα ἐπέθανε ἡ κόρη
δὲν μοῦ ἐπόνεσε τόσο ἡ καρδιά.

τὴν φθὴν σου κυττάζω καὶ κλαίει
εἰς τὸ στήθος μου μέσα ἡ ψυχὴ,
Ἡ ψυχὴ μου ὁποῦ λέγει Μαρία
Διατὶ τόσο εἰς ἐσένα σκληρὸς ;

Καὶ τοῦ κόσμου μαζὶ σου φωνάζει
κόσμ' ἐπίβουλε ψεύτη, γιατί
Ἄδικεῖς πεθαμένη παρθένα
Ὅπου ἐστάθηκε ἄθωα καὶ σεμνή ;

τὰ τραγούδια σου, ὦ φίλε, στὸ νοῦ μου
ἔχω ὅσο εἶναι τὰ μάτια ἀνοιχτά,
καὶ ὅταν κλειθῶνται στὸν ὕπνον τὰ μάτια,
στ' ὄνειρό μου προβαίνουν συχνά.

Ἐπροχθὲς τῆς παρθένας τὸν ἴσκιο
εἰς τὸν ὕπνο μοῦ ἐφάνη νὰ ἰδῶ
μὲ τὸ ρούχο, τὸ μόνον ποῦ μένει
Ὅταν ὅλα μᾶς φεύγουν ἐδῶ. (1)

τὸ λαμπρὸ τῆς τὸ βλέμμα σδυμένο,
σαν τὰ χιόνια τὸ πρόσωπο ἄχνῶ,
πῶς ἐχάθηκάν, θεέ μου, τὰ ῥόδα !
πῶς στὸ στόμα μαυρίλα θωροῦ !

τὴν χουσόξανθη κόμην μὲ κρίνους
καὶ μὲ ἀμύραντους εἶχε πλεχτή,
σημαδεύουν αὐτὰ τὰ λουλούδια
πῶς ἀπειραχτην εἶχε τιμῆ.

τὸ ἀλαβάστρινον χέρι σπικώνει
καὶ μοῦ λέγει μὲ χεῖλο πικρὸ
« Πές μου, ὀπόταν μ' ἐπλάκωσε ὁ χάρος,
εἶπε ὁ κόσμος γιὰ μένα κακὸ ; »

—Ναί, παρθένα μου, ὁ κόσμος ὁ ψεύτης
εἶπε λόγια γιὰ σένα πολλὰ,
Ὅμως ἓνα τραγούδι φωνάζει
σιῶπα κόσμε δὲν κρίνεις σωστά !

κύττα ἐδῶ πόσα ὁ φίλος μου ἐκφράζει
πῶς γιὰ σένα ὠραία, κόρη, ὀμιλεῖ
τ' ἄχρεια λόγια ποῦ ἐσπάρθηκάν σβένει,
καὶ λαχτάρα γιὰ σὲ προξενεῖ.—

στὴν στιγμή ἐγαλίνεψε ἡ κόρη,
καὶ τὰ χέρια τὰ ὠραία τὰ ζευγὰ
τὴν φθὴν σου στὸ χεῖλο σμιώνουν
καὶ τὰ χεῖλα τῆς δίνουν ἡφιλιά.

καὶ μοῦ λέγει « ἄχ ἡσυχάσα τώρα,
Ὅ,τι θέλουν ὅς ποῦν οἱ κακοί,
φθάνει αὐτὸς νὰ κηρύττῃ στὸν κόσμον
πῶς ἀπέθανε ἄθωα καὶ σεμνή. »

(1) Variante: Τολιγμὲνον τριγύρω τῆς εἴξε
ἄσπρο ῥούχο θανάτου στερνῶ.

